N:o 193.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning om vissa ändringar i 8 och 50 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften; gifven Stockholms slott den 7 april 1911.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga närlagda förslag till förordning om vissa ändringar i 8 och 50 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften äfvensom besluta, att de ändrade bestämmelserna skola träda i kraft å den tid eller de skilda tider, Konungen bestämmer.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Carl Swartz.

Förslag

till

förordning om vissa ändringar i 8 och 50 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften.

II art. Om stämpel till enskilda handlingar.

8 §. Följande enskilda handlingar skola förses med stämpel på sätt här nedan stadgas.

A. **Bouppteckning:**

Bouppteckning skall, då den för inregistrering hos domstol företes, förses med stämpel till belopp, motsvarande hvad sammanlagdt belöper å värdet af samtliga arfvingars och testamentstagares andelar af behållningen i boet.

Bouppteckning skall vid ingifvandet för inregistrering vara åtföljd af uppgift å gåfva, hvarom i mom. 26 här nedan förmäles.

Vid stämpelberäkningen skall iakttagas:

— —

2. Bland boets tillgångar skola inräknas, utom sådan gåfva, hvarom i mom. 26 förmäles,

a) lös egendom, som den aflidne innehaft såsom fideikommiss;

b) värdet af förmån eller rättighet, som i följd af dödsfallet på grund af fideikommissbref skall tillfalla annan än den nye fideikommissarien;

c) hemföljd, som lämnats till delägare i boet under sådana förhållanden, att den vid skifte af boet skall dit återbäras.

3. Bland boets tillgångar — — — — — — — — — — —

24. Stämpelafgift beräknas icke för andel, som på grund af arf eller testamente tillkommer bröstarfvinge eller på grund af testamente efterlefvande make eller bröstarfvinges afkomling, där samma andels värde understiger 1,000 kronor, ej heller för annan andel, som icke uppgår till ett värde af 200 kronor.

I öfrigt beräknas stämpelafgiften enligt denna

Tariff.

Klass I. För andel, som på grund af arf eller testamente tillkommer bröstarfvinge eller på grund af testamente efterlefvande make eller bröstarfvinges afkomling.

Andelsbelopp kronor	Procenttal	Stämpelafgift kronor	Ökning för hvarje fullt 100-tal kronor, som faller mellan de i kol. 1 angifna andelsbeloppen kronor
1,000	0.60	6	1.00
2,000	0.80	16	1.20
4,000	1.00	40	1.60
6,000	1.20	72	2.00
8,000	1.40	112	2.40
10,000	1.60	160	2.80
12,000	1.80	216	2.80
15,000	2.00	300	2.80
20,000	2.20	440	2.80
30,000	2.40	720	3.40
50,000	2.80	1,400	3.40
75,000	3.00	2,250	3.80
100,000	3.20	3,200	3.80
150,000	3.40	5,100	4.00
225,000	3.60	8,100	4.25
325,000	3.80	12,350	4.50
450,000	—	—	—

För andel, som uppgår till 450,000 kronor eller därutöfver, utgör stämpelafgiften 4 kronor för hvarje fulla 100 kronor.

Klass II. För andel, som på grund af arf eller testamente tillkommer fader, moder, broder (halfbroder), syster (halfsyster) eller broders (halfbroders) eller systers (halfsysters) afkomling eller på grund af testamente akademi, vetenskapligt samfund, allmänt undervisningsverk, stipendiefond eller pensionsanstalt, likasom ock sjuk- eller fattigvårdsinrättning eller annan from stiftelse.

Andelsbelopp kronor	Procenttal	Stämpelafgift kronor	Ökning för hvarje fullt 100-tal kronor, som faller mellan de i kol. 1 angifna andelsbeloppen kronor
200	0.6	1.20	0.90
500	0.8	4.—	1.20
1,000	1.0	10.—	1.80
2,000	1.4	28.—	2.60
3,000	1.8	54.—	3.40
4,000	2.2	88.—	4.20
5,000	2.6	130.—	5.00
6,000	3.0	180.—	5.50
10,000	4.0	400.—	5.60
25,000	5.0	1,250.—	7.00
50,000	6.0	3,000.—	7.50
150,000	7.0	10,500.—	8.70
365,000	—	—	—

För andel, som uppgår till 365,000 kronor eller därutöfver, utgör stämpelafgiften 8 kronor för hvarje fulla 100 kronor.

Klass III. För andel, som tillkommer kyrka, landsting, kommun eller hushållningssällskap.

200	1.—	2.—	1.80
500	1.5	7.50	2.50
1,000	2.—	20.—	4.—
2,000	3.—	60.—	6.—
3,000	4.—	120.—	8.—
4,000	5.—	200.—	10.—
5,000	6.—	300.—	12.—
6,000	7.—	420.—	12.—
7,500	8.—	600.—	10.—
10,000	8.5	850.—	10.—
30,000	9.5	2,850.—	11.50
60,000	10.5	6,300.—	12.—
175,000	11.5	20,125.—	13.—
260,000	—	—	—

För andel, som uppgår till 260,000 kronor eller därutöfver, utgör stämpelafgiften 12 kronor för hvarje fulla 100 kronor.

Klass IV. För andel, som tillkommer annan arfvinge eller testamentstagare än sådan, som omförmäles i klass I, klass II eller klass III, så ock för andel, som är danaarf.

Andelsbelopp kronor	Procenttal	Stämpelafgift kronor	Ökning för hvarje fullt 100-tal kronor, som faller mellan de i kol. 1 angifna andelsbeloppen kronor
200	1.—	2.—	1.80
500	1.5	7.50	2.50
1,000	2.—	20.—	4.—
2,000	3.—	60.—	6.—
3,000	4.—	120.—	8.—
4,000	5.—	200.—	10.—
5,000	6.—	300.—	12.—
6,000	7.—	420.—	12.—
10,000	9.—	900.—	12.—
30,000	11.—	3,300.—	15.—
60,000	13.—	7,800.—	16.—
175,000	15.—	26,250.—	18.—
260,000	—	—	—

För andel, som uppgår till 260,000 kronor eller därutöfver, utgör stämpelafgiften 16 kronor för hvarje fulla 100 kronor.

25. Till ledning vid uträknandet af stämpelafgift enligt den i mom. 24 intagna tariff utfärdar Kungl. Maj:t erforderliga tabeller.

26. Har arfvinge eller testamentstagare inom två år före arflåtarens dödsfall af honom erhållit gåfva, skall värdet häraf sammanläggas med det värde, hvartill arfvingens eller testamentstagarens andel af kvarlåtenskapen enligt förut stadgade grunder fastställts, och stämpelafgiften beräknas som om allt vore på en gång arffallet. För stämpelafgift, som för sådan gåfva tidigare utgjorts, skall afdrag ske.

Egendom, som erhållits såsom gåfva, upptages till det värde, som egendomen efter förut angifna grunder för värdering af arffallen och testamenterad egendom kan anses hafva haft vid mottagandet. Har stämpelafgift för gåfvan tidigare utgjorts, upptages egendomen till det värde, efter hvilket stämpelafgiften beräknats.

Stämpelafgift äger icke rum

a) för gåfva af möbler, husgeråd och andra lösören, som äro afsedda för gåfvotagarens eller hans familjs personliga bruk eller till prydande af offentliga byggnader eller deras förseende med inredning, äfvensom gåfva af föremål, som afser prydande af allmän plats eller skänkes till offentligt museum, bibliotek eller annan därmed jämförlig samling för att däri ingå, samt ej heller

b) för hvad någon erhållit såsom bidrag till undervisning eller uppfostran, för periodiskt understöd eller eljest för gåfva, som enligt gällande författningar angående skatt å inkomst skall inräknas i gåfvotagarens beskattningsbara årsintäkter.

B. Fideikommissbref om fast egendom, Gåfvobref, Morgongåfvobref, Testamente och Äktenskapsförord:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

50 §.

Hvad i denna art. är stadgadt om försäljningsman gälle äfven i fråga om ämbets- eller tjänsteman, hvilken jämlikt 35 § för sin tjänsteutöfning erhållit stämplar; dock med iakttagande, förutom af den i 35 § tredje stycket gifna föreskriften om inleverering af förskottsvis uppburna stämpelmedel,

dels att domhafvande å landet må, äfven om han är boende i Stockholm, tillgodoföra sig provision med tre procent af det belopp, för hvilket stämplar försålts, till och med en årlig försäljningssumma af 20,000 kronor,

dels att, där samma ämbete eller tjänst under ett kalenderår uppehållits af flera personer, hvilka hvar för sig begagnat den ämbets- och tjänsteman medgifna rätt att mot ställd säkerhet erhålla stämplar, provisionen för de stämplar, som blifvit af dessa personer tillsammans försålda, skall beräknas såsom om alla stämplarna försålts af endast en person, hvarefter det härvid uppkommande samfällda provisionsbeloppet skall fördelas mellan de olika redogörarna efter förhållandet mellan de belopp, hvartill provisionen för en hvar af dem skulle hafva uppgått, därest den beräknats allenast på hans försäljningssumma,

dels ock att ämbets- eller tjänsteman må i sin försäljningssumma inräkna jämväl de belopp, för hvilka, med stöd af de i förordningen angående anstånd med erläggande af stämpelafgift för arffallen egendom gifna bestämmelser, anstånd medgifvits och för hvilka han styrker sig hafva öfverlämnat behöriga skuldförbindelser till Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande.

Skall provisionsbelopp fördelas mellan flera redogörare på sätt här ofvan sägs, äge statskontoret att, sedan samtliga dessa redogörelser för det ifrågavarande året inkommit och blifvit granskade, samt bruttoförsäljningssumman för under året försålda stämplar behörigen in-

levererats, till en hvar af redogörarna från vederbörligt anslag utbetala den honom tillkommande andel i det samfällda provisionsbeloppet.

Har ämbets- eller tjänsteman, som begagnat sig af den honom i 35 § medgifna rätt att för sin tjänsteutöfning utbekomma stämplar, tillhandahållit annan ämbets- eller tjänsteman stämplar i syfte att på detta sätt bereda sig eller den andre stämpelprovision till högre belopp än som skolat utgå, därest hvar för sig varit redogörare, straffes såsom för tjänstefel efter allmän lag.

Detsamma gälle ock, om ämbets- eller tjänsteman, som på grund af bestämmelsen i 35 § fått stämplar till sig utlämnade, försäljer till allmänheten stämplar, hvilka icke varit erforderliga vid hans tjänsteutöfning, i syfte att därigenom bereda sig förmånen af provision å de sålunda försålda stämplarna.

Där särskilda bestämmelser äro meddelade om provision för tjänsteman, hvilken vid ämbetsverk erhållit förordnande att verkställa stämpelbeläggning af expeditioner, gäller hvad sålunda är stadgadt.

Öfvergångsstadgande.

Hvad i 8 § 26 mom. stadgas därom, att vid stämpelafgifts beräkning hänsyn skall tagas till vissa tidigare gjorda gåfvor, äger icke tillämpning å gåfva, som fullbordats före den 20 april 1911, ej heller för annan gåfva, som fullbordats, innan denna förordning trädt i kraft, för såvidt stämpelafgift för gåfvan utgjorts.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 7 april 1911.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve TAUBE,
Statsråden: PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
SWARTZ,
MALM,
LINDSTRÖM,
NYLANDER,
VON SYDOW,
VON KRUSENSTIERNA.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Swartz anförde:

På Kungl. Maj:ts pröfning äro för närvarande beroende åtskilliga frågor rörande stämpelbeskattningen.

Till en början erinrar jag då om Riksdagens skrifvelse den 27 februari 1901, däri Riksdagen anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes efter verkställd utredning för en kommande Riksdag framlägga förslag till bestämmelser angående arfsskatts utgörande dels för egendom, som utländsk undersåte efterlämnade i Sverige, dels ock för egendom, som svensk undersåte efterlämnade i utlandet, äfvensom till de lagbestämmelser i öfrigt, som för reglerande af frågan om arfsskattens föremål kunde finnas erforderliga.

Vidare har Riksdagen i skrifvelse den 8 mars 1907 anhållit, att

Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning, huruvida genom förändrade eller förenklade bestämmelser rörande sättet för verkställande af stämpelbeläggning af stämpelpliktiga handlingar skulle kunna utan ökade kostnader för det allmänna åstadkommas en fullständigare kännedom om hvad de särskilda stämpelafgifterna inbringade åt statsverket äfvensom en mer tillfredsställande kontroll öfver att stadgade afgifter behörigen erlades, samt efter verkställd utredning till Riksdagen inkomma med de förslag, hvartill en dylik utredning kunde gifva anledning.

Öfver denna framställning har statskontoret den 31 december 1908 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, hvarefter sakkunniga, som den 27 maj 1909 tillkallats att uppgöra förslag i syfte att genom allmän utveckling af stämpelbeskattningen åt staten bereda ökade inkomster under denna skattetitel, i betänkande den 29 december samma år jämväl yttrat sig öfver Riksdagens omförmälda framställning.

Vidare erinrar jag därom, att Riksdagen i skrifvelse den 22 maj 1908 anhållit, det Kungl. Maj:t måtte låta utreda, om och i hvad mån stämpelafgift borde utgå vid köp och byte af lotter i kommanditbolag, rederibolag, grufbolag och andra liknande sammanslutningar samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan utredning kunde föranleda.

Öfver denna framställning hafva ej mindre åtskilliga myndigheter än äfven förenämnda sakkunniga blifvit hörda.

Beträffande öfriga frågor af betydelse, som jag nu går att anmäla, torde det tillåtas mig att i hufvudsak återgifva, hvad jag anförde den 14 maj 1910, då Kungl. Maj:t på mitt förslag bemyndigade mig att tillkalla ett antal sakkunniga personer för att biträda med revision af vissa delar af stämpelbeskattningen.

Vid nämnda tillfälle erinrade jag, hurusom jag vid tillstyrkandet den 14 januari 1910 af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse af vissa §§ i allmänna stämpelförordningen framhållit, att jag under år 1909 gått i författning om revision af gällande bestämmelser rörande bouppteckningsstämpeln eller den så kallade arfsskatten. Därvid hade afsikten varit att ur allmänna stämpelförordningen utbryta alla bestämmelser rörande samma stämpel och sammanföra dem i en särskild författning. Detta hade, såsom jag vid förstnämnda tillfälle angifvit, fallit sig så mycket naturligare, som i och med arfsskattens ökade belastning en del spörsmål af kompletterande natur framträdde, som borde, om ock icke nödtvunget i sammanhang med nämnda revision, dock utan längre dröjsmål erhålla sin lösning.

Till dessa spörsmål hörde frågan om revision af gåfvostämpel samt frågan om anstånd med arfsskattens utgörande.

Tid och arbetskrafter hade emellertid icke räckt till för arbetets slutförande. Allenast ett första utkast till förordning om arfsskatt m. m. förelåg utarbetadt vid 1910 års början. Härtill hade kommit, att ett spörsmål af stor räckvidd och ingående betydelse vid granskningen af stämpelförordningen, som hösten år 1909 väckts, icke syntes kunna lämnas obeaktadt vid affattandet af ett särskildt författningsförslag angående arfsskatt. Genom ett af generalpostdirektören J. Juhlin i afgifven promemoria väckt förslag, att postverket skulle öfvertaga bestyret med försäljning af stämpelmärken och redovisning af stämpeluppbörden, hade frågan om stämpelförsäljningsväsendets fullständiga omläggning kommit upp på dagordningen.

Ännu en fråga återstode att undersöka. Under de senare åren, då stämpelbeskattningen vunnit en större utveckling och utsträckts att mera direkt beröra näringslifvets skilda grenar, hade saknaden af en offentlig myndighet med rätt och skyldighet att lämna bindande upplysningar i stämpelbeskattningsärenden blifvit alltmera kännbar. Oupphörligen hade under hand till finansdepartementet riktats förfrågningar i afseende å tolkningen af stämpelskattebestämmelser, särskildt beträffande stadganden rörande fond- och emissionsstämplarna. Äfven om i de fall, där svar på dessa förfrågningar med vederbörlig reservation lämnats, de, hvilka framställt frågorna, följt lämnade råd och anvisningar, vore som bekant vederbörande icke därigenom skyddade mot efterräkningar. En fullt tillförlitlig tolkning af ifrågavarande bestämmelser torde nämligen för närvarande icke kunna vinnas annorledes än i domstolsväg, det vill säga genom vägledande beslut i mål angående underlåten eller felaktig stämpelbeläggning. Det syntes emellertid vara en billig fordran, att de stämpelpliktige kunde genom statens omedelbara medverkan erhålla tillfyllestgörande upplysningar rörande skyldigheten i fråga om stämpelplikt i förekommande fall.

Innan förslag afgåfves till den ordning, hvari utredning i förut omförmälda afseenden syntes böra verkställas, tilläte jag mig, anförde jag vidare, — under erinran att Kungl. Maj:t med föranledande af Riksdagens skrifvelse den 22 april 1910, hvari Riksdagen i anledning af förut omförmälda proposition tillkännagifvit sitt beslut om vissa ändringar i förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften, den 23 nämnda april utfärdat förordning om ändrad lydelse af 3, 8, 41 och 58 §§ af stämpelförordningen — anmäla, att Riksdagen i samma skrifvelse af anförda skäl anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes, för såvidt hinder där-

emot ej mötte, till 1911 års Riksdag afgifva förslag dels i syfte att åt arfs- och testamentstagare måtte kunna i vissa fall medgifvas anstånd med stämpelskattens erläggande, då boets tillgångar utgjordes hufvudsakligen af fastighet med tillbehör eller annan egendom, som ur anståndssynpunkt skäligen borde därmed likställas, dels ock i syfte att förhindra att genom gåfva förmögenhet undandroges arfsbeskattning.

Af hvad nu anförts torde, framhöll jag slutligen, framgå, att å stämpelbeskattningens område förestode, dels att utarbeta förslag till en särskild författning om arfsskatt med iakttagande därvid af Riksdagens i afseende å skattens anordning uttalade önskemål, dels i sammanhang med detta arbete att verkställa revision af bestämmelserna rörande stämpel för gåfva, dels att uppgöra förslag till ordning, hvarigenom bindande förhandsupplysningar rörande stämpelskyldigheten i förekommande fall skulle kunna lämnas allmänheten, dels ock att utreda, om och i hvad mån en fullständig omläggning af stämpelförsäljningsväsendet lämpligen kunde äga rum i syfte att, jämte det stämplarna gjordes lätt tillgängliga för de stämpelskatteskyldiga, begränsa statsverkets med försäljningen förenade kostnader. I fråga om gåfvostämpel torde under utredningsarbetet, framhöll jag, böra tagas under öfvervägande, huruvida stadgandena beträffande denna stämpel borde bibehållas i allmänna stämpelförordningen eller inarbetas i författningen om arfsskatt.

Verkställandet af utredningen i nu nämnda hänseenden samt utarbetandet af de förslag, hvartill utredningarna kunde föranleda, skulle, enligt Kungl. Maj:ts beslut, anförtros åt ett antal sakkunniga personer.

De i anledning häraf tillkallade kommitterade, generaldirektören grefve Hans Wachtmeister, häradshöfdingen Carl Emanuel Bengtsson, landskamreraren Otto Wilhelm Landén, hofrättssekreteraren Louis Ljungberg och grosshandlaren Erik Röing hafva inkommit med utredning och förslag i alla omförmälda delar utom med afseende å omläggningen af stämpelförsäljningsväsendet. Sistnämnda fråga är alltjämt beroende på kommitterades utredning och förslag.

Kommitterade hafva öfverlämnat

med skrifvelse den 19 november 1910 förslag till förordning om arfsskatt och skatt å gåfva,

med skrifvelse den 15 december 1910 förslag till förordning angående stämpelafgiften,

med skrifvelse den 31 december 1910 förslag till förordning angående rätt att hos statskontoret erhålla upplysning i fråga om skyldighet att utgöra stämpelafgift, samt

med skrifvelse den 19 januari 1911 hjälptabeller för beräkning

af arfsskatten och i sammanhang därmed förslag till ändrad lydelse af 19 § i förstnämnda författningsförslag.

Yttranden öfver förstnämnda förslag eller förslaget till förordning om arfsskatt och skatt för gåfva hafva infordrats från rikets hofrätter och samtliga Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hvarjämte statskontoret afgifvit underdåniga utlåtanden ej blott öfver samma förslag utan äfven öfver förslagen till förordning angående stämpelafgiften samt till förordning angående rätt att hos statskontoret erhålla upplysning i fråga om skyldighet att utgöra stämpelafgift.

De frågor, som föreligga till pröfning, beröra alltså mer eller mindre hela området för stämpelbeskattningen. Lösningen af frågorna kräfver också, såsom af utredningen uppenbarligen framgår, ej blott en omarbetning af allmänna stämpelförordningen och komplettering af förordningen angående särskild stämpelafgift vid köp och byte af fondpapper utan äfven tillskapandet af en ny förordning, däri arfsskattebestämmelser, delvis helt och hållet nya, skulle systematiskt ordnas samt därjämte så godt som fullständigt nya stadganden om skatt för gåfva upptagas. Är ämnet vidtomfattande, är utredningen det icke mindre. Ett synnerligen rikhaltigt material har anskaffats för det förestående revisionsarbetet. De af kommitterade utarbetade skilda förslagen synas mig visserligen vid den öfverblick, jag hittills kunnat förskaffa mig öfver desamma, vara synnerligen förtjänstfulla och åtminstone i stora väsentliga delar ägnade att läggas till grund för nya författningar i ämnet. Men den tid, som kunnat användas för materialets och förslagens granskning, har emellertid varit allt för knapp, för att jag nu skulle kunna yttra mig öfver de skilda författningsförslagen i deras helhet, ännu mindre för att kunna åstadkomma den ytterligare utredning, som med hänsyn till förslagens stora räckvidd tilläfventyrs skulle finnas erforderlig. Under sådana förhållanden skulle det måhända kunna synas lämpligast att först vid en senare tidpunkt anmäla de arbeten, hvarom jag nyss talade.

Med hänsyn till angelägenheten däraf, att vissa frågor, som mer eller mindre sammanhänga med den väsentliga förhöjning af bouppteckningsstämpeln, hvarom 1910 års Riksdag fattade beslut, redan nu vinna sin, om ock icke slutliga, så dock interimistiska lösning, har jag likväl ansett mig böra hos Kungl. Maj:t hemställa om framläggande för innevarande års Riksdag af propositioner dels om vissa ändringar i förordningen angående stämpelafgiften i syfte såväl att åstadkomma en viss reglering af skattesatserna för bouppteckningsstämpeln som ock att möta den befarade benägenheten hos skattskyldiga att genom gåfvor med

varm hand undandraga förmögenhet arfsbeskattningen, dels bestämmelser om rätt till anstånd vid utgörande af bouppteckningsstämpeln, dels ock stadganden för möjliggörande för stämpelskatteskyldiga att erhålla bindande förhandsupplysningar i stämpelskattefrågor. Jag finner mig hafva så mycket större anledning att utan dröjsmål anmäla vissa af nu nämnda frågor till omedelbar behandling, som Riksdagen själf år 1910 förutsatte, att samma frågor skulle erhålla sin lösning redan år 1911.

De frågor, jag härmed åsyftar, afse reglering af skattesatserna och bestämmelser rörande dels gåfvas sammanräknande i vissa fall med arfsskatt, dels ock anstånd med utgörande af bouppteckningsstämpeln. När jag nu går att söka vinna en lösning af dessa frågor utan större ändringar i stämpellagstiftningen, har jag, såsom naturligt är, begagnat mig af kommitterades förslag till förordning om arfsskatt och skatt för gåfva. Ur detta författningsförslag hafva sålunda i hufvudsak utbrutits bestämmelserna rörande skattetariffen samt de stadganden angående gåfva och anstånd, som hafva afseende å bouppteckningsstämpeln eller arfsskatten. Däremot har beträffande gåfva och anstånd i detta sammanhang bortsetts från alla bestämmelser, som syfta på en självständig gåfvoskatt. För de stadganden rörande gåfva, som här skola behandlas, har kunnat utan svårighet beredas plats i allmänna stämpelförordningen. Bestämmelserna om anstånd åter synas mig för enkelhetens skull tills vidare böra inrymmas i en särskild förordning samt sedermera åter inarbetas i det förslag till förordning om arfsskatt och skatt för gåfva, som väl antagligen kommer att föreläggas nästa års Riksdag.

Beskattning af gåfva.

Redan vid tillstyrkandet af propositionen till 1910 års Riksdag om förhöjning af bouppteckningsstämpeln fäste jag uppmärksamheten därå, att med en förhöjd beskattning å kvarlåtenskap måhända skulle uppstå en ökad benägenhet att genom gåfva med varm hand undandraga förmögenhet dylik beskattning.

Kommitterade.

Under framhållande att den närmaste anledningen till den revision af gåfvostämpeln, som anbefallts, sålunda vore den höjda arfsskatten, och att det uppdrag, som beträffande berörda stämpel i detta sammanhang ålåge kommitterade, innebure att verkställa utredning om hvad som kunde göras, för att staten icke genom gåfvor med varm hand ginge miste om en del af de inkomster, som arfsskatten afsåge att inbringa, hafva kommitterade, som det tillika ålåge att underkasta gåfvostämpeln granskning jämväl oafsedt dess förhållande till arfsskatten, i korthet redogjort för hvad i några våra grannländers lagstiftning på ifrågavarande område förekommer. Denna redogörelse lyder sålunda.

De danska och norska arfsskattelagarna likasom det finska lagförslaget innehålla bestämmelser, som åsyfta att förhindra att genom gåfva skatten undvikes. Bestämmelserna innebära, att vid uttagande af skatt för arf skatt ålägges jämväl vissa angifna kategorier af gåfvor, hvilka anses böra i beskattningshänseende likställas med arf.

I *Danmark* gäller, att samma skatt som för arf erlägges, bland annat, för

a) legater och gåfvor för dödsfalls skull (dødsgaver);

b) förskott på arf äfvensom vissa till bröstarfvingar lämnade försträckningar, hvilka afräknas på arfvet;

c) gåfvor, af hvilka gifvaren förbehållit sig afkomsten eller nyttjanderätten under sin lifstid eller för en tidrymd, som icke utlupit vid hans död; samt

d) öfverlåtelser, som skett för att undgå arfsskatt.

Vid bestämmandet af de särskilda arfslotternas storlek skall allt, som samma person erhåller från samma arflåtare, betraktas som en samlad arfslott. Har en arfvinge eller testamentstagare tidigare mottagit arf, legat eller skattepliktigt förskott eller försträckningar från samma arflåtare, skall såsom följd häraf hvad sålunda mottagits medräknas vid bestämmandet af den skattepliktiga lotten, men från den arfsskatt, som härvid framkommer, må afräknas den skatt, som redan kan vara erlagd.

I den *norska* kungörelsen om arfsskattens belopp, hvilken årligen utfärdas och sedan år 1904 icke undergått någon förändring, stadgas, att med arf skall likställas förskott på arf, vidare legater och gåfvor, som tillfalla någon vid dödsfall, därunder innefattade kontraktsenliga gåfvor, hvilka ej äro fullbordade vid gifvarens död, gåfvor på dödsbädden eller i den sista månaden före gifvarens död samt slutligen alla gåfvor, hvilkas afkastning eller disposition gifvaren för sin lifstid förbehållit sig.

Ofvan omförmälda *finska* lagförslag innehåller följande bestämmelser.

Har arflåtare gifvit arfvinge något förut, som skall afräknas på arfvet, så skall denne därför erlägga arfsskatt, såsom om sådan gåfva vore arffallen på en gång jämte arfvet.

Har någon inom de två senaste åren, förrän han aflider, till annan, skyld eller oskyld, gjort gåfva, skall ock arfsskatt därför erläggas. Detsamma gäller, där någon till annan gör gåfva med det villkor, att densamma skall förblifva i gifvarens besittning till hans död. Har stämpelskatt redan erlagts för gåfvobref, må densamma afdragas från arfsskatten.

Falla arf, testamente och sådan skattepliktig gåfva i en hand eller erhåller någon efter samma arflåtare egendom genom två eller flera sådana fång, skall arfsskatt härför beräknas, som om allt vore på en gång arffallet.

Enligt den *tyska* arfsskattelagen äro gåfvor (Schenkungen unter Lebenden) underkastade samma skatt som arf, med iakttagande att i stället för förhållandet mellan arflåtaren eller testamentsgifvaren, å ena sidan, och arfvingen eller testamentstagaren, å den andra, förhållandet mellan gifvaren och mottagaren skall ländа till efterrättelse vid skattens beräknande.

Hvad någon i en eller flera poster förvärfvat från samma arflåtare under fem år före arflåtarens dödsfall, skall med afseende å skattskyldigheten anses såsom ett förvärf, om det är antagligt, att sådan fördelning af arfvet skett för att undgå skatt eller för att undvika skattens beräkning efter en högre skatteprocent.

I *Frankrike* gäller enligt lag den 25 februari 1901, att gåfva beskattas progressivt efter aflägsenheten i släktskap mellan gifvare och mottagare enligt en särskild skala, men däremot icke progressivt efter gåfvans storlek. Skatten erlägges såsom inregistreringsafgift.

Kommitterade, som efter denna redogörelse, utförligt yttrat sig öfver ett af kommitterade uppgjordt förslag till ordnande af gåfvobeskattningen, hafva därvid anmärkt, att kommitterade, som icke lämnat åsido det förhållandet, att gåfva, som inom viss kort tid före arflåtarens dödsfall gifvits till arfvinge eller testamentstagare, kunde hafva skett i syfte att åstadkomma lindring i arfsbeskattningen, fördenskull i förslaget upptagit stadgande, att till skattepliktiga gåfvor åt arfvingar eller testamenttagare, som skett inom två år före arflåtares dödsfall, skulle tagas hänsyn vid beräkning af skatten å gåfvotagarnas arfsandelar.

Departementschefen.

Emot detta grundläggande stadgande för beskattning af gåfva i sammanhang med utmätande af arfsskatten har jag i likhet med statskontoret icke något att anmärka. Det sammanfaller ungefärligen med de tankar i ämnet, åt hvilka jag gaf uttryck vid tillstyrkandet af omförmälda proposition till 1910 års Riksdag.

Vissa till förslaget hörande detaljer gifva emellertid anledning till erinringar.

Enligt 4 § i författningsförslaget skulle egendom, som utgör föremål för arfsskatt, i regel upptagas till dess värde vid dödstillfället. Denna regel skulle äfven vara tillämplig i afseende å gåfva, som inräknas i arfslott. En sådan ordning blefve dock mindre tillfredsställande. Värde å egendom, som bortgifvits, bör nämligen uppenbarligen, på sätt kom-

mitterade äfven föreslagit med afseende å den rena gåfvoskatten, hänföra sig till den tidpunkt, då gåfvan ägde rum, alltså till tiden för gåfvans mottagande. Ett annat förfarande skulle för öfrigt esomoftast leda dithän, att samma gåfva vid skilda tillfällen beskattades efter skilda värdeberäkningar. Den värdesättning af den bortgifna egendomen, som skett i och för beräkning af gåfvostämpel, skulle nämligen helt säkert vid den af kommitterade i förevarande afseende föreslagna regel i flertalet fall, där gåfvan icke bestått af reda penningar, icke komma att oförändradt vinna tillämpning vid bestämmandet af arfsskatt för arfslott, däri samma egendom upptagits.

I det förslag till ändrad lydelse af 8 § i stämpelförordningen, som jag strax skall uppläsa, har af nu angifna skäl föreskrifvits, att egendom, som gifvits såsom gåfva, skall vid beräkning af arfsskatt upptagas till det värde, egendomen hade vid den tidpunkt, då gåfvan mottogs, samt i fall, där gåfvan dragit särskild stämpelafgift, till det värde, hvarefter samma afgift beräknats.

Från den egentliga gåfvoskatten, hvarom här icke är fråga, hafva kommitterade gjort åtskilliga undantag. I två fall skulle dessa undantag äfven vara tillämpliga å gåfvor, hvartill hänsyn skall tagas vid arfsskattens bestämmande. Enligt kommitterades förslag skulle skattskyldighet sålunda icke äga rum för

a) gåfva af möbler, husgeråd och andra lösören, som äro afsedda för gåfvotagarens eller hans familjs personliga bruk eller till prydande af offentliga byggnader eller deras förseende med inredning;

b) hvad någon erhållit under form af periodiskt understöd eller såsom bidrag till undervisning eller uppfostran.

Mot dessa bestämmelser gör jag följande erinringar, som iakttagits i det inom finansdepartementet uppgjorda förslaget.

Till en början synes det mig, att förstnämnda undantag bör, i hufvudsak på sätt statskontoret föreslagit, jämväl omfatta gåfva af föremål, som afser prydande af allmän plats eller skänkes till offentligt museum, bibliotek eller annan därmed jämförlig samling för att däri ingå.

Med de under b) angifna undantag är uppenbarligen afsedt, bland annat, att träffa det fall, där gåfva är af natur att böra enligt författningar om skatt å inkomst räknas till beskattningsbar intäkt. Att dylik gåfva icke bör belastas med särskild skatt för gåfva blir så mycket mera självfallet, som inkomstens belastning i form af stats- och ännu mera kommunalutskylder i det stora flertalet fall torde vara långt kännbarare än den föreslagna skatten för gåfva.

Det lärer emellertid kunna ifrågasättas, huruvida kommitterade helt vunnit syftemålet med sin undantagsbestämmelse. Enligt prejudikat,

gifna i beskattningsmål, räknas nämligen till inkomst vissa slags gåfvor, som dock icke utan uttrycklig bestämmelse lära kunna undgå gåfvostämpeln. De gåfvor, som allt emellanåt gifvas åt personer i och för deras tjänst i form af gratifikationer eller eljest till belöning af förhållandet i tjänsten, skola nämligen i regel inräknas i vederbörandes inkomst af tjänst och alltså draga såväl inkomstskatt som ock den på bevillning grundade skattskyldighet. Under sådana förhållanden torde det böra under b) uttryckligen utsägas, att skattskyldighet i förevarande afseende icke äger rum för gåfva, som enligt gällande författningar om skatt å inkomst skall inräknas i gåfvotagarens beskattningsbara årsintäkter.

Om jag sålunda i vissa nu nämnda afseenden ansett skäl föreligga att något begränsa gåfvoskattens räckvidd, sådan densamma blifvit angifven i kommitterades förslag, har jag återigen i annan del funnit mig böra gå något strängare till väga än kommitterade.

I kommitterades förslag har såsom regel fastslagits, att vid bestämmande af arfsskatt eller skatt för gåfva sammanläggning skall ske af gåfvor, som gifvits arfvinge eller testamentstagare eller annan person under de två senaste åren före arflåtarens eller testators död eller före mottagandet af den gåfva, hvarom vid tillfället närmast är fråga.

I öfvergångsstadgande, som fogats till författningsförslaget, förordnas emellertid, att hvad i nämnda afseende stadgas därom, att vid skatts beräkning hänsyn skall tagas till vissa tidigare gjorda gåfvor, icke skulle äga tillämpning å gåfva, som fullbordats, innan förordning i ämnet trädt i kraft. Kommitterade hålla nämligen före, att ifrågavarande i författningen gifna bestämmelser icke böra erhålla retroaktiv verkan med afseende å gåfvor, som skett före nyssnämnda tidpunkt.

Ehuru detta förslag icke fullt sammanfaller med den plan för gåfvoskattens ikraftträdande, som jag antydde vid tillstyrkande af propositionen till 1910 års riksdag om höjning af arfsskatten, kan jag dock icke frånse de betänkligheter, som kunna anföras mot ett förfarande, hvarigenom gåfva, som enligt bestämmelser, gällande vid gåfvans fullbordande, dragit skatt eller varit från skatt befriad, skulle retroaktivt påföras skattskyldighet. Ett uppskof med tillämpningen af nu föreslagna bestämmelser rörande gåfvobeskattningen, till dess samma bestämmelser trädt i kraft, skulle emellertid möjligen kunna väcka benägenhet att under mellantiden vidtaga dispositioner, som i vissa fall skulle kunna helt och hållet beröfva bouppteckningsstämpeln dess effektivitet.

Under sådana förhållanden synes mig den utvägen återstå att låta de nya bestämmelserna retroaktivt träda i kraft först från dag, då desamma genom propositions i ämnet framläggande för Riksdagen blifvit för allmänheten kunniga. Så torde kunna anses vara förhållandet från och med den 20 innevarande april.

Denna af mig sålunda förordade retroaktivitet kan dock icke skäligen ifrågasättas i fall, där stämpelafgift enligt nu gällande författning redan ägt rum. Har afhandling om gåfva vare sig vid lagfart eller eljest stämpelbelagts, har nämligen gåfvotagaren redan uppfyllt sina förpliktelser i förevarande afseende.

I anslutning till hvad jag nu anfört har det öfvergångsstadgande, hvarom fråga är, omredigerats.

Skattetariffen.

De nu angifna bestämmelserna rörande skatt för gåfva äro ju afsedda att vara komplement till gällande stadganden för bouppteckningsstämpeln. I anledning häraf hafva bestämmelserna erhållit sin plats i 8 § af stämpelförordningen. Men äfven i annat afseende torde detta lagrum böra undergå ändring.

De i 1910 års proposition föreslagna och af Riksdagen sedermera beslutade skatteskalorna för bouppteckningsstämpeln anslöto sig i fråga om uppställningen helt och hållet till då gällande skattetariff. Denna anordning lämnades emellertid icke utan anmärkning. I en inom Riksdagen väckt motion framkastades, vidkommande skatteskalorna och den i dem föreslagna progressionen, den tanken, att för undvikande af olämpliga språng i stegringen och åstadkommande af kontinuerliga skattesatser en omläggning af skatteskalorna borde ske i öfverensstämmelse med den progressionsmetod, som vunnit tillämpning i gällande inkomstskatteförordning. I anledning häraf uttalade bevillningsutskottet i sitt öfver propositionen afgifna betänkande, att utskottet visserligen funne, att en riktig tillämpning af den ifrågasatta metoden skulle aflägsna nyssnämnda i motionen antydda olägenheter och att i följd häraf den af motionären framhållna synpunkten vore förtjänt af beaktande. Då emellertid tillräckliga skäl att frångå den hittills använda progressionsmetoden ej kunde anses förebragta, hade utskottet anslutit sig till Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Utskottet hade emellertid icke kunnat undgå att beakta, hurusom det kungl. förslaget i denna del företedde afsevärda språng i skatteskalorna. Förslag hade ock inom utskottet framställts, hvilka utan att principiellt afvika från nuvarande anordning varit ägnade att i väsentlig mån afhjälpa denna brist, men då i andra afseenden anmärkningar framkommit mot samma förslag och det i hufvudsak borde

vara fråga allenast om en formell förbättring af den nuvarande tariffen, hade det synts utskottet lämpligast, att frågan finge underkastas en mera ingående behandling i samband med det arbete, som, enligt hvad departementschefen till det vid berörda proposition fogade statsrådsprotokollet omförmält, påginge i och för en formell omgestaltning af bestämmelserna rörande arfsskatten. Utskottet hade nämligen ansett sig kunna antaga, att, sedan uppmärksamheten riktats å nu ifrågavarande olägenhet, Kungl. Maj:t icke skulle underlåta att i samband med omförmälda arfsbeskattningen rörande arbete vidtaga erforderliga åtgärder till olägenhetens afhjälpande.

I anledning af dessa uttalanden hade kommitterade, anföra dessa, låtit utarbeta nya skatteskalor efter en progressionsmetod, som tämligen nära öfverensstämde med den metod, som tillämpades i den år 1902 antagna förordningen om inkomstskatt. Genom de af kommitterade sålunda föreslagna skatteskalorna åstadkommes — utan väsentlig rubbning af skattesatserna för de andelsbelopp, som inledde de särskilda skattegrupper, hvari andelarna med hänsyn till sin storlek blifvit indelade — en kontinuerlig stegring af skatten för hvarje hundratal kronor inom hvarje sådan grupp, och de stora språng i stegringen, som i gällande skatteskalor framträdde vid öfvergången, särskildt från de högre andelsbeloppen i en lägre grupp till de andelsbelopp, hvarmed närmast högre grupp begynte, hafva undanröjts, om än ojämnheter icke kunnat helt och hållet undvikas. *Kommitterade.*

Vidkommande själfva förslaget anföra kommitterade vidare:

»De nya skatteskalorna äro så anordnade, att hvarje ökning af arfslotten med 100 kronor inom hvarje intervall framkallar en proportionsvis skeende ökning af skatteprocenten. För att med ledning af skalan i klass I uträkna skatten å en arfsandel af t. ex. 5,900 kronor förfar man på följande sätt: Skatten på det i skalan upptagna närmast lägre andelsbeloppet 4,000 kronor är 40 kronor. För hvarje hundratal kronor, hvarmed det föreliggande andelsbeloppet öfverstiger nyssnämnda andelsbelopp, ökas skatten med 1 krona 60 öre, i det valda exemplet alltså med $19 \times 1.60 = 30$ kronor 40 öre. Lägger man tillsammans de två skattebeloppen 40 kronor och 30 kronor 40 öre erhåller man den sökta skatten å 5,900 kronor, som utgör 70 kronor 40 öre.

Huru de föreslagna nya skatteskalorna verka vid jämförelse med de nu gällande skalorna framgår af här intagna tablå, hvilken särskildt afser att visa, huru förhållandet ställer sig vid öfvergången från en intervall till en annan. Af densamma torde framgå, att den nu anmärkningsvärdt ojämna stegringen vid dessa öfvergångar i det stora hela försvunnit.

Jämförelse mellan de nu gällande och de föreslagna skattesatserna beträffande vissa andelsbelopp.

Andelsbelopp	Klass I		Klass II		Klass III	
	a	b	a	b	a	b
200	— —	— —	1 20	1 20	2 —	2 —
300	— —	— —	1 80	2 10	3 —	3 80
400	— —	— —	2 40	3 —	4 —	5 60
500	— —	— —	4 —	4 —	7 50	7 50
600	— —	— —	4 80	5 20	9 —	10 —
700	— —	— —	5 60	6 40	10 50	12 50
800	— —	— —	6 40	7 60	12 —	15 —
900	— —	— —	7 20	8 80	13 50	17 50
1,000	6 —	6 —	10 —	10 —	20 —	20 —
1,100	6 60	7 —	11 —	11 80	22 —	24 —
1,200	7 20	8 —	12 —	13 60	24 —	28 —
1,300	7 80	9 —	13 —	15 40	26 —	32 —
1,400	8 40	10 —	14 —	17 20	28 —	36 —
1,500	9 —	11 —	18 —	19 —	37 50	40 —
1,600	9 60	12 —	19 20	20 80	40 —	44 —
1,700	10 20	13 —	20 40	22 60	42 50	48 —
1,800	10 80	14 —	21 60	24 40	45 —	52 —
1,900	11 40	15 —	22 80	26 20	47 50	56 —
2,000	16 —	16 —	28 —	28 —	60 —	60 —
2,100	16 80	17 20	29 40	30 60	63 —	66 —
3,900	31 20	38 80	78 —	84 60	175 50	192 —
4,000	40 —	40 —	88 —	88 —	200 —	200 —
4,100	41 —	41 60	90 20	92 20	205 —	210 —
5,900	59 —	70 40	165 20	175 —	383 50	408 —
6,000	72 —	72 —	180 —	180 —	420 —	420 —
6,100	73 20	74 —	183 —	185 50	427 —	432 —

a) enligt kungl. förordningen den 23 april 1910.

b) enligt förslaget.

Andelsbelopp	Klass I		Klass II		Klass III	
	a	b	a	b	a	b
7,900	94 80	110 —	284 40	284 50	671 50	648 —
8,000	112 —	112 —	304 —	290 —	680 —	660 —
8,100	113 40	114 40	307 80	295 50	688 50	672 —
9,900	138 60	157 60	396 —	394 50	841 50	888 —
10,000	160 —	160 —	420 —	400 —	900 —	900 —
10,100	161 60	162 80	424 20	405 60	909 —	912 —
14,900	268 20	297 20	655 60	674 40	1,341 —	1,488 —
15,000	300 —	300 —	690 —	680 —	1,425 —	1,500 —
15,100	302 —	302 80	694 60	685 60	1,434 50	1,512 —
20,000	440 —	440 —	960 —	960 —	2,000 —	2,100 —
24,900	547 80	577 20	1,195 20	1,234 40	2,490 —	2,688 —
25,000	600 —	580 —	1,250 —	1,250 —	2,625 —	2,700 —
25,100	602 40	582 80	1,255 —	1,257 —	2,635 50	2,712 —
30,000	720 —	720 —	1,560 —	1,600 —	3,300 —	3,300 —
50,000	1,300 —	1,400 —	3,000 —	3,000 —	6,250 —	6,300 —
59,900	1,677 20	1,736 60	3,594 —	3,742 50	7,487 50	7,785 —
60,000	1,680 —	1,740 —	3,720 —	3,750 —	7,500 —	7,800 —
60,100	1,682 80	1,743 40	3,726 20	3,757 50	7,512 50	7,816 —
74,900	2,097 20	2,246 60	4,643 80	4,867 50	9,737 —	10,184 —
75,000	2,250 —	2,250 —	4,800 —	4,875 —	9,750 —	10,200 —
99,900	2,997 —	3,196 20	6,593 40	6,742 50	13,486 50	14,184 —
100,000	3,200 —	3,200 —	6,600 —	6,750 —	13,500 —	14,200 —
149,900	4,796 80	5,096 20	10,193 20	10,492 50	21,735 50	22,184 —
150,000	5,100 —	5,100 —	10,500 —	10,500 —	21,750 —	22,200 —
150,100	5,103 40	5,104 —	10,507 —	10,508 70	21,764 50	22,216 —
174,900	5,946 60	6,096 —	12,243 —	12,666 30	25,360 50	26,184 —
175,000	5,950 —	6,100 —	12,250 —	12,675 —	26,250 —	26,250 —
175,100	5,953 40	6,104 —	12,257 —	12,683 70	26,265 —	26,268 —

Andelsbelopp	Klass I		Klass II		Klass III	
	a	b	a	b	a	b
224,900	7,646 60	8,096 —	16,192 80	17,016 30	34,859 50	35,232 —
225,000	8,100 —	8,100 —	16,650 —	17,025 —	34,875 —	35,250 —
225,100	8,103 60	8,104 25	16,657 40	17,033 70	34,890 50	35,268 —
259,900	9,356 40	9,583 25	19,232 60	20,061 30	40,284 50	41,532 —
260,000	9,360 —	9,587 50	19,240 —	20,070 —	41,600 —	41,600 —
260,100	9,363 60	9,591 75	19,247 40	20,078 70	41,616 —	41,616 —
324,900	11,696 40	12,345 75	25,342 20	25,716 30	51,984 —	51,984 —
325,000	12,350 —	12,350 —	25,350 —	25,725 —	52,000 —	52,000 —
325,100	12,353 80	12,354 50	25,357 80	25,733 70	52,016 —	52,016 —
364,900	13,866 20	14,145 50	28,462 20	29,196 30	58,384 —	58,384 —
365,000	13,870 —	14,150 —	28,470 —	29,200 —	58,400 —	58,400 —
365,100	13,873 80	14,154 50	28,477 80	29,208 —	58,416 —	58,416 —
449,900	17,096 —	17,970 50	35,992 —	35,992 —	71,984 —	71,984 —
450,000	18,000 —	18,000 —	36,000 —	36,000 —	72,000 —	72,000 —
450,100	18,004 —	18,004 —	36,008 —	36,008 —	72,016 —	72,016 —

Den nya anordningen för emellertid med sig ändrade skattesatser för de flesta andelsbelopp under de gränser, vid hvilka skatten når sitt maximum, och kan med anledning häraf jämväl antagas åstadkomma någon förändring i skattens beräknade afkastning. För utredning om de nya skalornas sannolika verkningar i detta afseende hafva kommitterade låtit verkställa en beräkning på grundvalen af tillgängliga uppgifter för åren 1906—1908, hvars resultat framgår af följande af docenten Gustaf Kobb upprättade tablå:

Ökning i skattebeloppen enligt den föreslagna nya skalan.

	1906		1907		1908	
Klass I	88,267 kr.	4 %	105,712 kr.	2.9 %	101,407 kr.	2.7 %
„ II	26,617 „	2.4 %	44,648 „	4.6 %	45,490 „	3.1 %
„ III	50,201 „	5.7 %	48,103 „	4.2 %	63,718 „	3.8 %
Summa	165,085 kr.	3.9 %	198,463 kr.	3.5 %	210,615 kr.	3.1 %

medeltal = 191,388 kr., 3.4 %.

De af kommitterade föreslagna nya skatteskalorna torde böra kompletteras med hjälptabeller och kommitterade hafva gått i författning om sådana tabellers utarbetande. Nämnda arbete har emellertid ej hunnit blifva färdigt så tidigt, att tabellerna kunna biläggas detta betänkande, utan skola de särskildt öfverlämnas.»

Själfva klassindelningen har icke på något sätt rubbats genom nu omförmälda förslag. Klass I omfattar sålunda andel, som på grund af arf eller testamente tillkommer bröstarfvinge eller på grund af testamente efterlefvande make eller bröstarfvinges afkomling. Under klass II fallen andel, som på grund af arf eller testamente tillkommer fader, moder, broder (halfbroder), syster (halfsyster) eller broders (halfbroders) eller systers (halfsysters) afkomling eller på grund af testamente akademi, vetenskapligt samfund, allmänt undervisningsverk, stipendiefond eller pensionsanstalt, liksom ock sjuk- och fattigvårdsinrättning eller annan from stiftelse. Klass III slutligen omfattar andel, som tillkommer annan arfvinge eller testamentstagare än sådan, som omförmäles under klass I eller klass II, så ock andel, som är danaarf. Beträffande klass III föreskrifves därjämte, att tillkommer andel kyrka, landsting, kommun eller hushållningssällskap och uppgår andelen till 7,500 kronor eller därutöfver, nedsättes skatten med hälften af det belopp, hvarmed densamma enligt ofvan angifna grunder öfverstigit åtta procent af andelens hela belopp.

I den skrifvelse, hvarmed de af kommitterade utarbetade hjälptabellerna öfverlämnats, hafva kommitterade emellertid meddelat, att det vid tabellernas utarbetande visat sig nödvändigt att uppdela klass III i tariffen i tvenne afdelningar, af hvilka den ena, benämnd klass III a), skulle omfatta andel, som tillkomme kyrka, landsting, kommun eller hushållningssällskap, och den andra, betecknad såsom klass III b), skulle omfatta andel, som tillkomme annan arfvinge eller testamentstagare än sådan, som omförmäldes i någon af de föregående klasserna, så ock för andel, som vore danaarf. Af denna ändrade uppdelning föranleddes en något ändrad lydelse af 19 § i författningsförslaget, hvartill kommitterade ock afgifvit förslag.

Departementschefen.

Emot nu omförmälda, af kommitterade upprättade förslag till lydelse af 19 § i förslaget, motsvarande 8 § 24 mom. i stämpelförordningen, har jag ej annat att erinra än att det synes mig i likhet med statskontoret lämpligt att underafdelningarna i klass III betecknas såsom själfständiga klasser, i följd hvaraf klass III a) skulle benämnas klass III och klass III b) klass IV. Den af kommitterade föreslagna klassindelningen har nämligen allenast historiskt värde, i det den på sitt

sätt angifver det historiska sammanhanget mellan de två sista klasserna. Men med den uppställning, kommitterade gifva klass III efter uppdelningen i underafdelningar, saknas i verkligheten allt reellt samband mellan nämnda afdelningar.

Hvad hjälptabellerna angår, torde desamma böra i likhet med motsvarande tabeller för inkomst- och förmögenhetsskatten utfärdas af Kungl. Maj:t. Bestämmelse härom har införts i författningsförslaget såsom ett nytt moment i 8 § stämpelförordningen.

Om anstånd med stämpelpliktens fullgörande.

Till de ändringar med afseende å 8 § i nyssnämnda författning, hvilka enligt hvad jag hittills angifvit, skulle vara erforderliga, kommer ytterligare en ändring i författningen, som berör stadgandena för stämpelprovision. För innebörden af denna ändring, som sammanhänger med den af mig tidigare omförmälda fråga angående rätt till anstånd med utgörande af stämpelafgift för arffallen egendom, skall jag tillåta mig redogöra vid behandlingen af förstnämnda fråga.

Ehuru de uttalanden och förslag i ämnet, som framställts af stämpelkommitterade och statskontoret, afse såväl arfsskatt som skatt för gåfva, hafva dock bestämmelserna om anstånd, äfven sådana de af kommitterade och statskontoret formulerats, sin egentliga betydelse med afseende å arfsskatten. Och då grunderna för arfsskatten enligt kommitterades förslag icke afvika från gällande grunder för bouppteckningsstämpeln, hafva de ifrågasatta nya bestämmelserna om anstånd sin fulla tillämplighet jämväl i afseende å stämpelskatteskyldigheten enligt allmänna stämpelförordningen. Med denna anmärkning öfvergår jag att redogöra för utredningen af nu förevarande fråga.

I och med det att förslag uppgjordes att väsentligt förhöja de före år 1910 gällande skattesatser för bouppteckningsstämpeln måste, såsom jag framhöll vid tillstyrkandet af Kungl. Maj:ts proposition i nämnda syfte till 1910 års Riksdag, upptagas till pröfning frågan om anstånd med skattens erläggande. För egen del hade jag särskildt fäst mig vid detta behof i fall, då på arfslott fölle fast egendom. I den skrifvelse, hvari Riksdagen tillkännagaf sina beslut i anledning af nämnda proposition, framhäfde Riksdagen ytterligare angelägenheten att tillgodose nämnda behof samt anförde därvid, att det icke torde kunna förnekas, att i åtskilliga fall, såsom då arfs- eller testamentslott utgjordes hufvudsakligen af fast egendom med inventarier, särskildt af fideikommissnatur, eller af egendom, som vore bunden i affärsrörelse eller eljest icke med lätthet kunde realiseras, svårigheter kunde uppstå för vederbörande att utan direkt skuldsättning på en gång utgöra den å lotten belöpande

stämpelafgiften. Det torde fördenskull, framhåller Riksdagen vidare, få anses med billighet öfverensstämmande, att något gjordes till minskande af de antydda svårigheterna. På dessa och i öfrigt anförda skäl, anhöll Riksdagen, att vid den utredning, som torde komma att föregå det i utsikt ställda förslaget till särskild förordning om arfsskatt, hänsyn skulle tagas till icke allenast sådana fall, då boets tillgångar utgjordes hufvudsakligen af fastighet med tillbehör, utan äfven då tillgångarna bestode af annan egendom, som ur anståndssynpunkt skäligen borde därmed likställas.

Kommitterade.

Efter det att kommitterade återgifvit hvad sålunda i ärendet förekommit samt lämnat redogörelse för bestämmelser om anstånd med arfsskatt, som gälla i vissa främmande länder, anföra kommitterade för egen del, att vid tillämpning af nutidens i förhållande till den arffallna egendomens storlek och skyldskapens aflägsenhet progressiva arfsskatter kunde ej sällan inträffa fall, då skatten uppginge till så höga belopp, att densamma, på grund af den särskilda arten af den egendom, af hvilken skatten skulle utgå, i brist på medel till skattskyldighetens fullgörande icke kunde utgå eller åtminstone drabbade oskäligt hårdt.

I syfte att förebygga dylika obilliga verkningar af arfsskatten hade i utländsk lagstiftning i ganska stor omfattning beredts möjlighet för de skattskyldiga att i en eller annan form erhålla anstånd med skattens erläggande. Hvad vårt land beträffade, kunde redan vid tillämpningen af de före den 1 maj 1910 gällande bestämmelser om arfsskatt svårigheter i nu angifna hänseende uppstå och torde väl äfven hafva i ett eller annat fall uppstått. Men en helt annan räckvidd hade dessa svårigheter erhållit, sedan genom nådiga förordningen den 23 april 1910 en högst väsentlig höjning i skattesatserna inträdt.

Särskildt med hänsyn härtill torde det vara af synnerlig vikt, att äfven i vår lagstiftning infördes bestämmelser om anstånd med erläggande af arfsskatt.

Beträffande frågan om den utsträckning, hvari anstånd borde kunna medgifvas, hade kommitterade att ställa sig till efterrättelse Riksdagens anvisning, att hänsyn härvid borde tagas icke allenast till sådana fall, då boets tillgångar utgjordes hufvudsakligen af fastighet med tillbehör, utan äfven till sådana, där tillgångarna bestode af annan egendom, som ur anståndssynpunkt skäligen borde därmed likställas.

Då kommitterade haft att i öfverensstämmelse härmed affatta sitt förslag, hade först den utvägen erbjudit sig att, såsom flerstädes i utländsk lagstiftning tillämpades, åt vederbörande myndighets fria pröfning i hvarje särskildt fall öfverlämna, huruvida för den skattskyldige så afsevärda

svårigheter kunde anses vara förbundna med hela skattens omedelbara erläggande, att anstånd borde honom beviljas. En sådan affattning af bestämmelserna om anstånd hade kommitterade emellertid ansett sig icke böra förorda och detta redan af den anledning, att enligt kommitterades mening vissa fall förekomme, då det näppeligen vore skäligt att låta anstånds medgifvande bero på myndighets fria pröfning, utan där det, under gifna objektiva förutsättningar, borde vara den skattskyldiges ovillkorliga rätt att erhålla anstånd. Kommitterade afsåge därvid i främsta rummet *fideikommiss*. Riksdagen hade ju äfven i sin ofvan anförda skrifvelse framhållit, att svårigheterna vid den förhöjda arfsskattens erläggande i särskildt hög grad komme att framträda i fråga om fideikommitterad egendom.

Efter att därefter hafva framhållit, hurusom starka skäl talade för, att sättet för uttagande af arfsskatt för fideikommiss städse borde anpassas efter den arffallna egendomens särskilda natur och att sålunda tillträdande fideikommissarie borde få åtnjuta ovillkorlig rätt till anstånd med skattens erläggande, anföra kommitterade vidare, att något principiellt skäl, hvarför en sådan anpassning icke skulle äga rum, icke torde förefinnas. I detta sammanhang torde icke, framhålla kommitterade, vara ur vägen att erinra, att, i olikhet med hvad i åtskilliga andra länder äger rum, familjefideikommissinstitutionen i Sverige icke i någon mån grundade sig på något slags länsrätt eller privilegielagstiftning, utan hade en helt och hållet privaträttslig karaktär, i det att samtliga svenska fideikommiss utgjordes af egendom, som innehafts under enskild äganderätt och med stöd af allmän lag, för alla samhällsklasser lika gällande, förklarats skola gå i arf enligt särskildt bestämd arfsföljd. Skedde en sådan anpassning på ett väl afvägdt sätt, torde densamma komma att leda icke allenast till billighet mot den skattskyldige, utan äfven till ökad inkomst för statsverket, i det att de stundom mycket stora skattebelopp, om hvilka här vore fråga, åtminstone till större delen kunde antagas komma att verkligen inflyta, hvilket, såsom ofvan blifvit nämndt, med tillämpning af nu gällande bestämmelser säkerligen ganska ofta icke skulle blifva fallet.

Under det att staten för utfående af skatt för fideikommiss vore uteslutande hänvisad till fideikommissariens skatteförmåga, ägde staten i fråga om skatt för annan arffallen egendom att anlita hela boets skattekraft. När det gällde en annan skattskyldig än fideikommissarie, syntes därför såsom villkor för ovillkorlig rätt att erhålla anstånd böra upp-

ställas, att boets ställning i det hela vore sådan, att skattebeloppet icke utan obillig hårdhet kunde ur detsamma genast uttagas. Huruvida så vore fallet, torde kunna anses bero af förhållandet mellan, å ena sidan, beloppet af den skatt, som skulle erläggas, och å andra sidan, värdet af de kontanta eller lätt realiserbara tillgångar, som inginge i boet. Emellertid torde, äfven om boets tillgångar utvisade ett ogynnsamt förhållande i berörda hänseende, anstånd icke böra få medgifvas skattskyldig, därest icke tillika den skatt, som af honom skulle utgöras, uppginge till ett tämligen högt belopp. Anskaffandet af ett mindre belopp kunde nämligen, enligt kommitterades mening, icke förutsättas medföra så stora svårigheter, att dess omedelbara utkräfvande kunde anses såsom en obillighet. Och det vore af största vikt att tillse, att anståndsinstitutets tillämpning icke utsträcktes till sådana fall, där det icke vore af verkligt behof påkalladt utan endast af bekvämlighetshänsyn kunde anses för den skattskyldige önskvärdt. Man finge nämligen icke förbise, att anståndsförfarandet vållade dels genom den pröfning, som hvarje särskildt fall förutsatte, dels ock genom de på kanske ett flertal år fördelade inbetalningarna ej ringa möda och tidspillan för de myndigheter, som skulle taga befattning därmed.

Kommitterade hade emellertid icke ansett sig böra stanna vid nu omförmälda förslag i fråga om anstånd. Det torde nämligen kunna förekomma åtskilliga fall, på hvilka de förutsättningar, som hittills uppställts, icke passade in och som dock vore väl ägnade att göras till föremål för anståndsinstitutets tillämpning. Det kunde nämligen inträffa, att ett dödsbo omfattade betydande värden af sådan natur, att de lätt kunde realiseras, under det att en testamentstagare på sin lott erhållit endast fast egendom eller ock en nyttjande- eller afkomsträtt till fast egendom. Om än staten hade rätt att för sin skattefordran hos hvarje enskild andelsägare i dödsbo hålla sig till boet i dess helhet, bjöde dock billigheten, att staten äfven toge hänsyn till den enskilde skattskyldige och såge till, att denne icke oskäligt hårdt drabbades af skatten. Denna synpunkt måste göra sig gällande med särskild styrka i en lagstiftning, hvilken sökte såvidt möjligt genomföra den rena arfsskatten och vid skattesatsernas beräknande toge hänsyn till den enskilda andelsägarens skattekraft.

Den, som genom testamente på lifstid erhållit nyttjanderätt eller rätt till ränta, afkomst eller annan förmån, vore visserligen i regeln icke i samma ofördelaktiga läge i fråga om tillgång till skattens erläggande som fideikommissarie. Dels utginge skatten endast efter rättighetens kapitaliserade värde, dels ägde rättighetsinnehafvaren dispositionsrätt öfver

nämnda värde. Men rättighetens verkliga kapitalvärde vore alltid beroende af en tillfällig omständighet, nämligen innehafvarens lifstid, och kunde därför oftast blott i ringa omfattning tagas i anspråk för anskaffande af kontanta medel. Enda utvägen för rättighetsinnehafvaren att komma ut med arfsskatten kunde under ogynnsamma omständigheter blifva rättighetens försäljning.

Äfven för den, som med äganderätt erhållit fast egendom, kunde det vålla svårigheter att omedelbart anskaffa medel till skattens erläggande.

För bägge nu nämnda fall, i hvilka den enskilde andelsägaren i dödsbo med afseende på de möjligheter att skaffa reda penningar, hans andel erbjöde, vore ofördelaktigare ställd än boet i det hela, torde det sålunda var nödvändigt att bereda möjlighet till anstånd. Men utom dessa kunde många andra fall af liknande natur förekomma. Kommitterade hade också afsett, att äfven vid fråga om skatt för gåfva anstånd, då sådant kunde anses erforderligt, skulle kunna medgifvas, om än kommitterade hyste den uppfattningen, att tvingande behof däraf mera sällan komme att göra sig gällande. Med afseende på alla dessa fall förmenade kommitterade, att man icke utan att komma till en för snäf begränsning kunde närmare precisera de förutsättningar, under hvilka anstånd borde få meddelas. Det torde i stället kunna öfverlämnas till vederbörande myndighet att i dessa fall afgöra, huruvida hela skattens omedelbara erläggande skulle för den skattskyldige vara förenadt med afsevärd svårighet, och att, om så funnes vara förhållandet, medgifva anstånd.

Vid den fria pröfning af hithörande fall, som sålunda enligt förslaget skulle ankomma på vederbörande myndigheter, torde dessa icke underlåta att taga ledning af de särskilda förutsättningar, som enligt hvad ofvan vore utredt ansetts böra för vissa fall medföra ovillkorlig rätt till anstånd.

Såsom den lämpligaste formen för anstånd hade kommitterade tänkt sig skattens erläggande genom flera lika inbetalningar, fördelade med ett års mellantid. Antalet inbetalningar skulle bero på domarens pröfning, därvid för flertalet fall en maximigräns af fem inbetalningar ansetts kunna sättas. Då skatten utginge för nyttjanderätt eller rätt till ränta, afkomst eller annan förmån eller för egendom af fideikommissnatur, hade denna gräns dock synts kunna vara för låg i fall, då skatten kunde uppgå till särskildt höga belopp i förhållande till rättighetens årliga afkastning, såsom förhållandet vore då klass II eller klass III i tariffen komme till tillämpning. För dessa fall hade därför föreslagits en maximigräns af tio inbetalningar.

Med anstånds beviljande borde infriandet af statens skattefordran icke äfventyras. Därför måste i regel kräfvas, att säkerhet ställdes, som

kunde af vederbörande myndighet godkännas. Att uppställa några föreskrifter beträffande arten af sådan säkerhet hade icke synts kommitterade erforderligt.

I vissa fall torde staten dock icke böra fordra säkerhet. Om man utginge därifrån, att skattebeloppet vid en förmögenhetsskatt icke finge sättas högre, än att detsamma verkligen kunde utgå af den befintliga förmögenheten, så kunde med samma skäl sägas, att staten icke utan obillighet kunde för ett visst skattebelopp fordra en säkerhet, som icke kunde utgå ur den egendom, för hvilken skatten skulle erläggas. Erkändes riktigheten häraf, torde därmed också vara gifvet, att hvad ofvan anförts beträffande fideikommiss äfvensom i fråga om nyttjanderätt och rätt till ränta, afkomst eller annan förmån innefattade tillräckliga skäl för att eftergifva statens anspråk på säkerhet för skatt, som skulle utgå för fideikommiss eller rättighet af nyss berörda slag. Det torde i många fall, kanske de flesta, medföra lika stor svårighet för fideikommissarie eller rättighetsinnehafvare att ställa antaglig säkerhet för anstånd som att anskaffa det erforderliga kontanta beloppet.

I enlighet med hvad kommitterade anfört, har 45 § i kommitterades förslag formulerats sålunda:

1 mom. A. Uppgå i dödsbo beloppet af kontanta medel samt värdet af obligationer och andra lätt realiserbara värdepapper sammanlagdt icke till dubbla beloppet af den arfsskatt, som för behållningen i boet skall erläggas, eller föreligger i andra fall för någon, som är skattskyldig enligt denna förordning, afsevärd svårighet att genast erlägga hela den skatt, som belöper på honom tillfallen egendom, vare han berättigad, såvida skatten uppgår till minst femhundra kronor, att betala densamma genom högst fem lika årliga inbetalningar efter domarens eller Konungens befallningshafvandes pröfning.

B. Skall skatt utgå för nyttjanderätt eller rätt till ränta, afkomst eller annan förmån och pröfvas afsevärd svårighet föreligga att genast erlägga skattebeloppet eller skall skatt utgå för egendom af fideikommissnatur, äge skattskyldig jämväl rätt till anstånd såsom ofvan sägs; och må, där den skattskyldige tillhör klass II eller klass III i tariffen, anståndet kunna utsträckas till högst tio årliga inbetalningar.

2 mom. Önskar skattskyldig erhålla anstånd enligt denna paragraf, skall begäran därom skriftligen göras senast vid ingifvandet af den handling, som lägges till grund för skattens beräkning; skolande, därest ansökningen skall vinna afseende, vid densamma fogas behörig till Kungl. Maj:t och kronan utfärdad skuldförbindelse å skattebeloppet. I

fall, som afses i 1 mom. A, skall därjämte ställas säkerhet, som af domaren eller Kungl. Maj:ts befallningshafvande godkännes.

3 mom. Sedan skattskyldig erhållit anstånd med skatts erläggande, vare han berättigad att, mot aflämnande af den godkända skuldförbindelsen med därtill i förekommande fall hörande säkerhet, hos stämpelförsäljare erhålla stämplar till det belopp, hvarför anstånd lämnats. Skuldförbindelsen med säkerhet skall vid stämpelförsäljares redovisning till statskontoret gälla såsom kontant betalning.

4 mom. Skattskyldig, som erhållit anstånd med skatts erläggande, vare pliktig göra första inbetalningen vid tillfälle, som afses i 40 §, samt att vid hvarje följande inbetalning erlägga ränta efter fem för hundra om året för oguldet belopp.

Skattskyldig vare berättigad att göra inbetalning jämväl före förfallodag.

Varder genom löftesmans död eller af annan orsak den ställda säkerheten minskad och lämnas icke efter tillsägelse annan nöjaktig säkerhet, vare ogulden del af skatten genast till betalning förfallen.

5 mom. Konungen äger utfärda närmare föreskrifter angående ordningen för inbetalningar, hvarom i denna paragraf sägs.

Statskontoret. I sitt underdåniga utlåtande har statskontoret, med tillkännagifvande att de förutsättningar, kommitterade uppställt för att anståndsinstitutet hos oss skulle komma till användning, synts statskontoret riktiga, vidare anfört, att statskontoret ingenting hade att anmärka mot det sakliga innehållet i 45 § 1 och 2 mom., men att det syntes statskontoret önskvärdt, om i förevarande § kunde intagas så fullständiga föreskrifter om anståndsförfarandet och hvad därmed ägde sammanhang, att ytterligare bestämmelser därutinnan skulle kunna undvaras.

I anslutning härtill har statskontoret, med vidtagande af några redaktionella ändringar af 1 och 2 mom. i sagda §, omarbetat och kompletterat öfriga moment i ofvan angifvet syfte. I afseende å detta statskontorets förslag anför statskontoret, hurusom i 3 mom. behandlades frågan om de tider, å hvilka oguldna skattebelopp skulle inbetalas, samt den andel af skatten, som hvarje gång skulle erläggas, äfvensom skyldigheten att å oguldet belopp godtgöra ränta.

I 4—7 mom. meddelades föreskrifter om hvad vederbörande ämbetsmyndigheter hade att iakttaga. Sålunda föreskrefves, att kontant inbetaldt belopp skulle förvandlas i stämplar, som åsattes den handling, hvilken låge till grund för skattens beräkning, samt att denna handling skulle — under förutsättning att å återstående oguldna skattebeloppet

aflämnats behörig skuldförbindelse samt, där så erfordrades, godkänd säkerhet för förbindelsens riktiga fullgörande — försåges med påskrift därom, att för felande skattebelopp aflämnats skuldförbindelse. Förfaringssättet innebure — i olikhet med kommitterades förslag — att uppdebitering af skatt, hvarom här vore fråga, icke finge äga rum i vidare mån, än skatten verkligen influtit i kronans kassa. Sådana anståndsmedel borde betraktas såsom utestående, ännu ej förfallen uppbörd, men i kronoräkenskapen intagas inom linjen. Häraf följde äfven, att alla skuld- och säkerhetsförbindelser för skatt, med hvars erläggande anstånd medgifvits, skulle förvaras hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande resp. öfverståthållarämbetet för uppbördsärenden. I den mån sådana handlingar inkommit till och godkänts af domare, borde de alltså af denne öfverlämnas till Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande resp. öfverståthållarämbetet för att förvaras och bevakas samt, där så nödigt funnes, åtföljas af det meddelade anståndsbeslutet. Öfver mottagandet af sålunda inkomna handlingar borde erkännande genast tillställas domaren, som det torde komma att åligga att ej mindre i det till hofrätt ingående renovationsprotokollet anteckna, att skatten, i den mån stämpelverifikationer icke bifogats, uttoges genom Kungl. Maj:ts befallningshafvandes försorg, än äfven till styrkande af denna uppgift bilägga det från Kungl. Maj:ts befallningshafvande mottagna kvitto.

Enligt detta statskontorets förslag skulle alltså en del af arfs- och gåfvoskatten icke komma att utgå i stämpelform. Ett sådant tillvägagående vore emellertid icke för vår stämpellagstiftning främmande, i ty att enligt äldre stämpelförordningar i fråga om större skattebelopp likvid erlades genom företeende af bevis om beloppets insättning i riksbanken för statsverkets räkning, och någon stämpelbeläggning af handlingen komme i sådant fall icke i fråga. Om genom det af statskontoret förordade förfaringssättet också skulle förorsakas vederbörande uppbördsmyndigheter något mera besvär i vissa fall, syntes detta dock icke blifva mera afsevärdt samt under alla omständigheter uppvägas af icke obetydliga fördelar. Dit torde i främsta rummet böra räknas den, att man härigenom sluppe att i räkenskaperna såsom skatteuppbörd upptaga utestående fordringar, till hvilka statsverket jämlikt nästföljande paragraf icke ägde ovillkorlig rätt.

Statskontoret hade, anför statskontoret vidare, icke förbisett, att genom det af statskontoret här förordade tillvägagåendet vederbörande domare skulle komma att gå i mistning af en väsentlig del af den ersättning, som i form af provision å försålda stämplar tillförsäkrats dem för det besvär och det ansvar, som vore förenade med arfsskattens upp-

tagande på nu föreskrifvet sätt. Då en sådan minskning i inkomst måste betraktas såsom orättmätig, åtminstone intill dess vid nya löneregleringar förhållandet kunnat beaktas, vore statskontoret betänkt att i den nya förordningen om stämpelafgiften, hvartill förslag förelåge till statskontorets utlåtande, föreslå bestämmelser, ägnade att tillgodose dessa stämpelredogörares intressen; och hade statskontoret ansett detta vara så mycket angelägnare, som genom deklarationsförfarandet en helt säkert icke obetydlig del af den stämpeluppbörd, hvilken nu inflöte genom domstolarna, komme att förläggas till länsstyrelserna.

Genom det fullständigare innehåll, som enligt statskontorets förslag borde gifvas åt förevarande 45 §, skulle, såvidt statskontoret kunnat finna, några vidare föreskrifter i afseende å ordningen för inbetalningarna af anståndsskatt icke blifva erforderliga; hvadan innehållet i kommittéförslagets 5 mom. af statskontoret uteslutits.

Departementschefen.

Att med den väsentliga förhöjning af bouppteckningsstämpeln, som förra året vidtogs, krafvet på anstånd med stämpelpliktens fullgörande i många fall gör sig starkt gällande, torde vara ovedersägligt. Ett tillmötesgående härutinnan från statens sida är så mycket angelägnare, som det ur det allmännas synpunkt skulle vara allt annat än lämpligt, om stämpelpliktens utgörande skulle vara förenadt med sådana olägenheter, att vid arflåtares död en eljest sund och ekonomiskt väl grundad verksamhet skulle hotas eller mötas af väsentliga svårigheter. Blefve detta förhållandet, skulle statens skatteuppbörd af förevarande slag icke blott i det enskilda fallet kännas oskäligt hård och verka förlamande på den enskildes verksamhet utan äfven, nationalekonomiskt sedt, i längden måhända icke uppväga de förluster, som genom ett strängt förfaringssätt kunde inträffa.

Såsom jag tidigare framhållit, tränger sig krafvet på anstånd särskildt fram, när fråga är om arf af fast egendom. Men jag är den första att erkänna, att fall allt emellanåt kunna inträffa, då arfslott, omfattande allenast eller till större delen lös egendom, äfvenledes icke utan stora svårigheter skall kunna omedelbarligen bära en skattskyldighet af nu gällande omfattning.

Hvad kommitterade i förevarande afseende föreslagit, lämnar jag utan erinran. Visserligen har jag icke förbisett, att den minimigräns i afseende å skattebeloppet — eller 500 kronor — som kommitterade såsom regel angifvit för rätten till anstånd, måste såsom en hvar gräns i förevarande fall vara mer eller mindre godtyckligt vald.

Att emellertid, på sätt en reservant i statskontoret föreslagit, göra rätten till anstånd i alla fall oberoende af skattens belopp låter sig näppeligen åstadkomma, åtminstone icke utan en föregående utredning. Det torde nämligen kunna ifrågasättas, huruvida icke i afseende å de mindre och alltså ojämförligt talrikast förekommande fallen det skulle blifva ekonomiskt fördelaktigare för staten att afstå från skatten än att draga kostnader för det ökade arbete, som otvifvelaktigt skulle vara förenadt med indrifning och bevakning af kronans vid dylikt medgifvande säkerligen mycket talrikt uppkommande fordringar af ringa värde. Då under sådana förhållanden enligt min mening en gräns måste sättas, finner jag mig icke hafva skäl att frångå hvad kommitterade i sådant afseende föreslagit.

I fråga om förfaringssättet vid stämpelbeläggning, redovisning och uppbörd i de fall, där anstånd med stämpelpliktens fullgörande medgifvits, hafva, såsom den redan lämnade redogörelsen i ämnet visar, skilda meningar gjort sig gällande hos kommitterade och hos statskontoret. Innan jag redogör för de skilda förslagen, tillåter jag mig erinra, hurusom den myndighet, som medgåfve anståndet, jämväl samtidigt skulle fastställa betalningsterminerna. Med afseende härå gäller, att skatten skall betalas genom fem lika stora årliga afbetalningar, dock med rätt för myndigheten att i vissa fall utsträcka anståndet till högst tio årliga inbetalningar.

Sedan myndighetens medgifvande till anstånd med skattebetalningen lämnats, skulle det, enligt kommitterades förslag, stå den skattskyldige fritt att hos vederbörande stämpelförsäljare erhålla hela stämpelbeloppet mot aflämnande, hvad angår den del, med hvars inbetalning anstånd medgifvits, af skuldförbindelse och i förekommande fall säkerhet.

Stämpelförsäljaren, som utlämnat stämplar mot skuldförbindelse, skulle hos statskontoret redovisa det oguldna beloppet genom aflämnande af samma förbindelser jämte den säkerhet, som kunde hafva ställts. Statskontoret, som i räkenskaperna skulle uppföra äfven de icke till betalning förfallna beloppen såsom stämpelmedel, ålåge det därefter att genom myndigheter i orterna indrifva och bevaka kronans sålunda utestående fordringar.

Statskontoret åter föreslår, att handling, hvarpå stämpelplikten grundas, vid anstånd belägges med stämplar allenast till belopp, motsvarande hvad den stämpelskattepliktige inbetalt i reda penningar. Skuldförbindelsen skulle öfverlämnas till Kungl. Maj:ts befallningshafvande och allenast i mån, som de däri förskrifna beloppen förfölle

till betalning och inflöte, skulle desamma i kronans räkenskaper redovisas såsom till staten influtna stämpelmedel.

Vid närmare granskning af de skilda förslagen har jag funnit mig böra biträda det af statskontoret uppgjorda. Statskontorets förslag leder till mindre omgång vid indrifning och bevakning af kronans på grund af anståndsmedgifvanden uppkomna fordringar. Härjämte erfordrar den af statskontoret föreslagna ordning icke någon som helst komplettering af administrativa bestämmelser, något som åter skulle blifva nödvändigt vid bifall till kommitterades förslag. Om jag sålunda på nu angifna skäl gifver företräde åt statskontorets förslag, vill jag dock icke underlåta framhålla, att den af statskontoret föreslagna anordningen, såsom statskontoret antydt, till väsentlig del är betingad af kommitterades förslag i en fråga, med hvars lösning dock torde böra något anstå. Denna fråga afser eftergift af skatt. Enligt kommitterades förslag skulle skatt eftergifvas, dels då arf- eller testamentstagaren aflider inom viss kort tid efter arflåtarens eller testators död dels ock i vissa andra fall, då fråga är om skattskyldighet för fideikommiss eller eljest för nyttjanderätt eller rätt till ränta, afkomst eller annan förmån.

Såsom jag redan anfört, har jag emellertid ansett lämpligt, att revisionen af stämpellagstiftningen för närvarande begränsas till vissa af mig angifna frågor. Visserligen och icke utan skäl skulle det dock kunna sägas, att frågan om eftergift af skatt hade, särskildt som dylik eftergift i viss mån måste kombineras med anståndsförfarandet, bort utan dröjsmål upptagas till pröfning.

Häremot må dock, utom det allmänna skäl för uppskof, hvarom jag redan talat, ytterligare anföras, att äfven kommitterade i fråga om eftergift af skatt stannat i något skilda meningar, något som jämte det förhållandet, att sagda fråga måste förenas, på sätt kommitterade föreslagit, med utförliga bestämmelser om restitution, gör en grundlig granskning af förevarande fråga ännu mera af behofvet påkallad.

Ehuru jag under nu angifna förhållanden anser granskningen af förslaget i nyssnämnda delar tarfva alltför lång tid, för att frågan skulle kunna framläggas för innevarande års Riksdag till pröfning, är jag dock så till vida fullt ense med samtliga kommitterade och statskontoret, att eftergift af skatt i vissa fall bör medgifvas. I anledning häraf finner jag mig böra för anståndsförfarandet föreslå en sådan form, att detsamma utan rubbning kunde komma till användning, äfven då under nästa år, såsom jag hoppas, fråga om eftergift af skatt vunnit sin lösning. En sådan form bjuder statskontorets förslag.

Ty om en ovillkorlig rätt till eftergift af skatt skulle komma att i vissa fall medgifvas, bör gifvetvis icke skattebelopp, som på grund af anståndsbeslut förfalla till betalning vid en senare tidpunkt, dessförinnan upptagas såsom influtna stämpelmedel. Kommitterades förslag skulle emellertid leda dithän.

På sätt jag redan anfört hafva bestämmelserna om anstånd införts i ett självständigt författningsförslag.

Då emellertid detta förslag i afseende å förfaringssättet vid uppbörd m. m. uppbyggts i enlighet med statskontorets förslag, påkallas i sammanhang därmed en mindre ändring i 50 § af allmänna stämpelförordningen.

I sitt öfver kommitterades förslag till förordning angående stämpelafgiften den 31 januari 1911 afgifna underdåniga utlåtande erinrar sålunda statskontoret, hurusom statskontoret i sitt den 19 i samma månad afgifna underdåniga utlåtande angående förslag till förordning om arfsskatt och skatt för gåfva uttalat sig för en sådan anordning af skatteuppbörden i de fall, där anstånd med erläggande af viss del af skattebeloppet medgifvits, att endast den del af skatten, med hvars erläggande anstånd icke finge äga rum, skulle utgå i stämpelform. Då statskontoret förordade ett sådant tillvägagående, förklarade sig statskontoret icke hafva förbisett, att vederbörande domare därigenom skulle komma att gå i mistning af en väsentlig del af den ersättning, som i form af provision å försålda stämplar tillförsäkrats dem för det besvär och det ansvar, som vore förenade med det nu föreskrifna sättet för arfsskattens upptagande. Under framhållande att en sådan minskning i inkomst måste betraktas såsom orättmätig, åtminstone intill dess vid nya löneregleringar förhållandet kunnat beaktas, meddelade statskontoret, att statskontoret vore betänkt att i den nya förordningen om stämpelafgiften, hvartill förslag förelågo till statskontorets utlåtande, föreslå bestämmelser, ägnade att tillgodose dessa stämpelredogörares intressen; och statskontoret tillade, att detta syntes vara så mycket angelägnare, som genom deklarationsförfarandet en helt säkert icke obetydlig del af den stämpeluppbörd, hvilken nu inflöte genom domstolarna, komme att förläggas till länsstyrelserna.

I anslutning till hvad sålunda blifvit anfördt syntes det, anför statskontoret vidare i sitt utlåtande af den 31 januari 1911, ämbetsverket vara billigt, om i allmänna stämpelförordningen infördes en bestämmelse därom, att i den redovisning för stämpeluppbörd, hvilken af ämbets- eller tjänsteman afgåfves, denne finge i sin försäljningssumma

inräkna jämväl de belopp, hvilka egentligen bort utgå i stämpelform, men med hvilkas erläggande på grund af bestämmelse i förordningen om arfsskatt och skatt för gåfva anstånd medgifvits och för hvilka styrktes, att behöriga skuldförbindelser aflämnats till Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande.

Mot statskontorets i förevarande afseende uppgjorda förslag, åsyftande ändring i förut omförmälda författningsrum i allmänna stämpelförordningen, har jag i sak ingen erinran att göra.

Hvad angår tiden, då ändringarna i stämpelförordningen samt bestämmelserna rörande anstånd böra träda i kraft, synes det mig icke vara annat än en rimlig begäran, att åt de personer, hvilka närmast hafva att taga befattning med stämpelskatteväsendet, beredes någon tid att studera de nya stadgandena. Om denna tid, hvad angår skatteskalorna, utsträckes till instundande kalenderår, torde däremot icke vara något att erinra. Vidkommande bestämmelsen om anstånd åter skulle det väl antagligen icke vara lämpligt att under hela år 1911 förhålla den skattepliktiga allmänheten den förmån, som är förenad med anståndsinstitutet. Bestämmelserna därom jämte därmed sammanhängande ändring i allmänna stämpelförordningen synas mig därför böra träda i kraft å dag under år 1911, som Konungen bestämmer. Liknande tidsbestämning synes mig också kunna ifrågasättas beträffande stadgandena om beskattning af gåfva i sammanhang med arf.

Sedan departementschefen härefter uppläst inom finansdepartementet utarbetade förslag till förordningar dels om vissa ändringar i 8 och 50 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften dels om rätt till anstånd med utgörande af bouppteckningsstämpeln, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i särskilda nådiga propositioner föreslå Riksdagen att antaga sagda förslag äfvensom besluta, att de nya bestämmelserna skulle träda i kraft å den tid eller de skilda tider, Konungen bestämde.

Denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla; och skulle nådiga propositioner af den lydelse, bilagorna litt. — vid detta protokoll utvisa, till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet:
Olof Ljungberg.